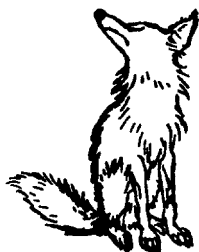

ЛИСИЦАТА И ГРОЗДЕТО

Изгладняла лисица зърнала лоза с нависнали чепки грозде и как ли не се мъчила да ги докопа, но не успяла. Като си тръгнала накрая, си казала: „Зелени са още!“

Същото е и при хората – някои не сполучват, защото не им стигат силите, но все намират начин да се оправдаят.

ОРЕЛЪТ И ЛИСИЦАТА

Орелът и лисицата решили да завържат приятелство и се наговорили да станат съседи. Орелът свил гнездо на високо дърво, а лисицата си родила малки и заживяла под дървото. Ала ето че веднъж лисица-

та излязла на лов, а орелът бил изгладнял, спуснал се в шубраците, грабнал нейните дечица и заедно с орлетата ги изяли. Върнала се лисицата и като разбрала какво е станало, домъчняло ѝ – не толкова заради гибелта на децата, ами задето нямало как да отмъсти: къде ти животно ще хване птица. Останало ѝ само отдолу да проклина разбойника: какво друго да стори безпомощният и безсилният? Но скоро орелът си платил заради потъпканото приятелство. Един човек в полето принасял в жертва коза – орелът се извил над жертвеника и задигнал пламтящите вътрешности. Тъкмо ги донесъл до гнездото, когато се извил силен вятър и тънките сухи съчки лумнали ярко. Опърлените орлета нападали на земята – още не можели да летят. Тогава лисицата се спуснала и ги изяла пред очите на орела.

Баснята показва, че дори да избегнат отмъщението на пострадалите, предалите приятелите си няма да се отърват от наказанието на боговете.

ОРЕЛЪТ, ГАРГАТА И ОВЧАРЯТ

Орелът литнал от висока скала и грабнал агне от стадото. Гаргата, като видяла случилото се, поиска да стори същото. Речено – сторено, със силен грак се спуснала тя върху един овен. Ала ноктите ѝ се заплели в руното и не могла вече да литне, само пляскала с крила, чак докато овчарят забелязал какво става и я хванал. Подрязал ѝ крилата, а вечерта я занесъл на децата си. На въпросите им каква е тази птица, той отговорил:

– Сигурен съм, че е гарга, ама тя си мисли, че е орел.

Баснята показва, че от подражаването на високопоставени хора не печелим нищо, а несполуките само предизвикват присмех.

ОРЕЛЪТ И БРЪМБАРЪТ

Орелът подгонил заек. А той като разбрал, че отникъде не може да чака помощ, се примолил на единствения, когото срещнал – на торния бръмбар. Бръмбарът го окуражил и щом видял орела да връхлита, го замолил да остави на мира молителя. Орелът дори не обърнал внимание на толкова дребния защитник и разкъсал заека. Бръмбарът обаче не забравил пренебрежението и не свалял очи от орловото гнездо. Всеки път, когато орелът снасял яйца, изпълзвявал горе, търкулвал ги и ги чупел. Видял се в чудо, орелът подирил убежище при самия Зевс¹ и го помолил да му отдели спокойно местенце, където да си измъти яйцата. Зевс му разрешил да снесе направо в пазвата му. Бръмбарът, щом видял това, направил топче тор, литнал чак до Зевс и го пуснал в пазвата му. Надигнал се Зевс да изтърси торта и, без да иска, изпуснал яйцата на орела. Казват, че оттогава орлите не мътят по времето, когато се въдят торни бръмбари.

Баснята учи никого да не презираме, защото никой не е дотолкова безсилен, че да не отмъсти заради пренебрежението.

¹ Виж обяснителните бележки за басните на Езоп на стр. 261-262.

СЛАВЕЯТ И ЯСТРЕБЪТ

Славейт кацнал на висок дъб и по обичая си се прехласвал в песни. Видял го ястребът, и понеже не намерил друга плячка, връхлетял и го сграбчил. Славейт усетил, че краят му е дошъл, и помолил ястреба да го пусне. Убеждавал го, че е много малък, и не ще напълни стомаха на ястреба, а щом ястребът е толкова изгладнял, да нападне някоя по-едра птица. Но ястребът възразил:

– Напълно трябва да съм изкуфял, че да зарежа плячката, която ми е в ноктите, и да диря друга, дето не я виждам.

Баснята учи, че няма по-глупави от хората, които с надежди по нещо голямо, изпускат и малкото в ръцете си.

ДЛЪЖНИКЪТ

Един човек в Атина дължал пари и кредиторът настоявал да си ги получи. Отначало длъжникът помолил за отсрочка, защото бил затруднен. Понеже не успял да намери пари, изкарал единствената си свиня на пазара и я обявил за продан в присъствието на кредитора. Дошъл един купувач и попитал дали свинята се праси. Длъжникът отговорил:

– Праси се, и още как! Направо не е за вярване – преди Мистериите² ражда женски, а преди Панатинейте³ мъжки.

Купувачът се слисал при тези думи, а кредиторът допълнил:

– Какво се чудиш? Ще видиш, преди Дионисиите⁴ ще ти опраси и ярета.

Баснята показва, че мнозина от корист са готови да се кълнат във всякакви врели-некипели.

ДИВИТЕ КОЗИ И КОЗАРЯТ

Един козар изкарал козите си на пасището. Щом зърнал, че с тях пасат и диви кози, вечерта прибрал всичките в пещерата си. На другия ден времето се развалило, не можал както обикновено да ги изкара на поляната, затова се погрижил за тях в пещерата. При това на своите кози давал съвсем малко храна, колкото да не умрат от глад, а на дивите трупал цели камари, за да ги опитоми. Но когато времето се разведрило и той отново излязъл със стадото, дивите се юрнали към планината и избягали. Козарят взел да ги гълчи

заради неблагодарността им, обвинявал ги, че толкова се грижил за тях, а те го изоставят. Козите се обърнали и рекли:

– Тъкмо затова се пазим – едва от вчера сме при теб, а ти се грижеше за нас по-добре, отколкото за старите си кози, значи, ако при теб дойдат още някои, ще предпочетеш новите пред нас.

Баснята показва, че не бива да завързваме приятелство с тези, които предпочитат нас, новите си приятели, пред старите.

ЕЗОП В КОРАБОСТРОИТЕЛНИЦАТА

Създателят на басни Езоп се залутал веднъж в корабостроителница. Майсторите започнали да го подкачат и да му се присмиват. Тогава в отговор Езоп им казал:

– Отначало светът е бил само хаос и вода. По-късно Зевс пожелал да се появи и друга стихия – земята. Заповядал той на земята да изпие морето на три глътки. Земята се захванала: след първата ѝ глътка се показали планините, след втората се ширнали равнините, а когато се накали да сръбне за трети път, вашето майсторство ще се окаже ненужно.

Баснята показва, че когато злобните хора се подиграват на по-умните от тях, си навличат неприятности, без дори да се усетят.

КОТКАТА И КОКОШКИТЕ

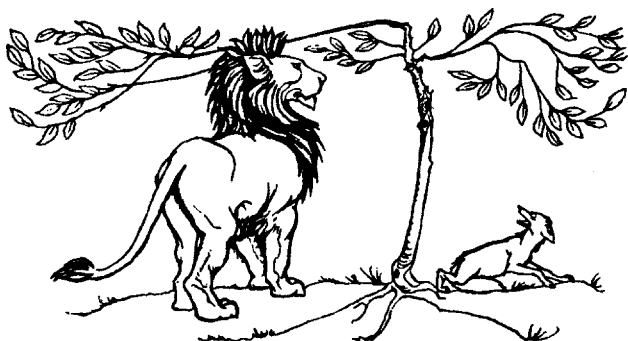

Дочула котката, че кокошките на двора се разболели. Преоблякла се като лечителка, взела лекарски инструменти, довтасала при тях и като застанала пред вратата на курника, попитала кокошките как се чувстват.

– Чудесно! – казали кокошките, – но само когато си далеч от нас.

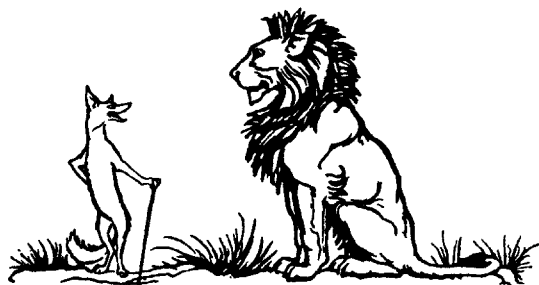
Така и умните хора познават кои им мислят злото, дори когато те се преструват на доброжелатели.

ЛИСИЦАТА И ЛЪВЪТ

Никога през живота си лисицата не била виждала лъв. Не щеш ли, налетяла случайно на него и понеже го зърнала за пръв път, толкова се уплашила, че замалко да ѝ се пръсне сърцето. Когато го срещнала за втори път, пак се уплашила, но не чак толкова, колкото първия път. А третия път, щом го видяла, събрала толкова кураж, че отишла до него и го заговорила.

Баснята показва, че и със страшното се свиква.

РИБАРЯТ

Един рибар майсторски свирел на дудук. Веднъж взел свирката и мрежата, отишъл край морето, изправил се на една скала и засвирил като си мислел, че рибите сами ще излязат от водата при тези омайни звуци. Но, колкото и да се напъвал, нищо не се случило. Тогава оставил дудука, взел мрежата, хвърлил я във водата и я извадил препълнена. Изтърсил рибите от мрежата на брега и докато ги гледал как се мятат, казал:

– Ей, че загубени твари – когато ви свирях не играхте, щом спрях – се разскачахте.

Баснята има предвид тези, които вършат все неуместни неща.

РИБАРИТЕ

Рибарите вадели мрежа – тя била тежка и рибарите се радвали, подскачали от радост в очакване на богатия улов. Но, когато измъкнали мрежата, се оказало, че рибата в нея е съвсем малко, пълна била с камъни и с пясък. Налегнала ги безкрайна мъка, доядяло ги не толкова заради самата несполука, колкото заради напразните им надежди. Сред тях обаче имало един старец, който им казал:

– Я стига, приятели, ако питате мен, радостта и мъката са сестри и колкото се радвахме, толкова трябва да се ядосваме.

Така е редно и ние да приемаме изменчивостта на живота и да не се залъгваме, че успехите винаги ще са наши – дори след най-ясния ден настъпва лошо време.

ЛИСИЦАТА И КОЗЕЛЪТ

Лисицата паднала в един кладенец и останала там, тъй като не можела да се измъкне. Козелът ожаднял и пристъпил до същия кладенец. Зърнал той долу лисицата и я попитал дали водата е сладка. А тя, зарадвана от добрия късмет, се захванала да хвали водата – ех, че е сладка! – и викала козела да слезе при нея. Козелът скочил, без да мисли за нищо освен за жаждата си. Като се напил, двамата с лисицата се умислили как да излязат горе.

– Хрумна ми как да се спасим и двамата, казала лисицата. – Опри предни крака в стената и наведи ро-

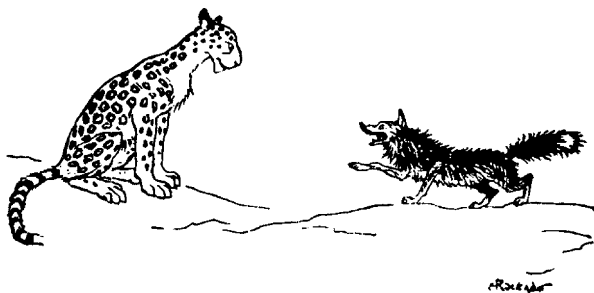
га, а аз ще изтичам по гърба ти догоре и ще те измъкна.

Козелът на драго сърце приел предложението – лисицата скочила на кръста му, изприпкала, стъпила на рогата и така се озовала досами отвора на кладенеца. Измъкнала се и си тръгнала. Козелът почнал да я кори, че не удържала на думата си, а тя се обърнала и отговорила:

– Ех, че си заплес! Ако имаше толкова ум, колкото косми в брадата, преди да скочиш вътре, щеше първо да помислиш как да се измъкнеш.

Така и умният човек не бива да се захваща за някоя работа, преди най-напред да помисли какво ще излезе от нея.

ЛИСИЦАТА И ПАНТЕРАТА

Лисицата и пантерата се скарали коя от двете е похубава. Пантерата все хвалела различната си по цвят кожа. Лисицата обаче ѝ възразила:

– Ехе, колко съм по-хубава от теб – не козината, а умът ми се отличава с разнообразие!

Баснята показва, че изтънченият ум е за предпочитане пред красотата на тялото.

ЛИСИЦАТА И МАЙМУНАТА

Лисицата и маймуната вървели заедно по пътя и помежду им пламнал спор коя от двете е по-благородна. Всяка наприказвала какво ли не в своя полза, когато изневиделица зърнали някакви гробища и маймуната, загледана в тях, тежко завъздишала.

– Какво ти е? – попитала лисицата.

А маймуната, като посочила към гробовете, възкликнала:

– Как да не плача! Това са все паметници на робите и освободените роби на моите деди!

Лисицата ѝ отвърнала:

– Е, лъжи, колкото искаш, никой от тях няма да възкръсне, за да те разобличи.

Така и при хората – лъжците най-много се хвалят, когато няма кой да им изкара лъжите наяве.

